

GRATIS

KUNST.

EDITIE 1 — 2023 | HÉT MAGAZINE OVER BEELDENDE KUNST IN GRONINGEN

5 X KUNST
KIJKEN VANAF
HET TERRAS

GROTE
ZOMERAGENDA

ZO ZIET HET
ATELIER VAN
KUNSTENAAR FAISEL
SARO ERUIT

WAAR WERKEN
GRONINGER
KUNSTENAARS
AAN?

7 TIPS VOOR
HET VERZAMELEN
VAN KUNST

‘JE WEET PAS WAT JE MIST, ALS HET ER NIET IS’.

Na tig weken thuis in het gips heb ik tegen wil en dank weer ervaren hoe het is, een leven met veel te weinig kunst. Het riep flashbacks op naar dik een jaar geleden, een periode waarin de culturele sector niet kon laten zien hoeveel moois ze in huis had. Dat kan nu gelukkig wel weer, en dat doen we dan ook, niet in de laatste plaats met dit gloednieuwe magazine! Terwijl het in de maak is krijg ik regelmatig nieuw tekst- en beeldmateriaal toegemailed, en ik merk, alleen al het lezen óver en het zien ván kunst doet me goed, en voedt m’n fantasie. Ik waan me weer in onze mooie stad, en loop in gedachten langs *Ultra* bij het Cascadecomplex, passeer het Tschumipaviljoen op het Hereplein, zie de bronzen kikkers schitteren in de zon aan het Hoge der A en fiets alvast door de kleurrijke Papiermolentunnel. Dankzij het interview met Faisel Saro kijk ik nu al uit naar Noorderzon, en kan ik niet wachten te ontdekken welke kunst hij daar gaat laten zien. Het vraaggesprek met de inspirerende RUG-rector Cisca Wijmenga laat me weer stilstaan bij de indrukwekkende academische muurschilderingen van Aletta Jacobs en Jacobus Kapteyn – en doet me beseffen: die waren er zonder haar nooit gekomen. Wijmenga, die dit jaar helaas afscheid neemt van de RUG, toonde lef en gaf ons een inkijkje in het leven van de universiteit.

Wanneer ik de kunstagenda lees (middenin het magazine) krijg ik nog meer zin om er weer op uit te kunnen gaan. Heb je last van fomo? Dan zou ik ‘m zeker even overslaan; het is namelijk ongelooflijk wat er hier komende maanden op het gebied van kunst te zien en te doen is, in de musea, galleries, op festivals en bij andere beeldendekunstinstellingen.

Zoveel kunst in de stad, daar hebben we maar geluk mee. Dat wordt nog eens onderstreept in het artikel met cultuurfilosoof Thijs Lijster, waarin hij ook uitlegt waarom gemeenschappelijke ruimten in de stad zo belangrijk zijn. In Selwerd wordt met

foto: Siese Veenstra

kunstproject de Volkshortus zo’n gemeenschappelijke ruimte in praktijk gebracht, mede dankzij kunstenaars Saskia Janssen en George Korsmit, en beheerder Sherlock Telgt. Lees hun interviews en maak kennis met bevlogen wereldverbeteraars. Voor mij – door gips gedwongen thuisblijver – zijn ook alle pagina’s met kunst voor in huis een feest. Het aanstekelijke interview met kunstverzamelaar Ger van Dam, waarin hij ook nog eens 7 tips geeft voor iedereen die een kunstcollectie wil starten, wakkert m’n verzamelzin nog verder aan. Van Dam kan zich geen leven zonder kunst meer voorstellen, zo zegt hij in het interview. Voor wie dit magazine leest zal dit niet anders zijn. Het laat zien wat je niet wilt missen: kunst, in de stad, thuis, en ver daarbuiten. Ik kan niet wachten om m’n gips eraf te gooien en weer op ontdekkingstocht te gaan.

We zien elkaar, fijne zomer!

PAULA LAMBECK
Directeur Kunstpunt Groningen

COLOFON

KUNST. // HÉT MAGAZINE OVER BEELENDE KUNST IN GRONINGEN

is een uitgave van Kunstpunt Groningen
Jaargang 1, nummer 1, 2023

CONCEPT EN SAMENSTELLING

Regina Zwaagstra

GRAFISCH ONTWERP

Jelle F. Post

EINDREDACTIE

Peter Dicke
Ansjelly van Veen

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Franciska de Beer, Géanne Beimers, Peter Dicke, Dinnis van Dijken, Desta Matla, Ansjelly van Veen, Dorien Vrieling, Ruby de Vos en Regina Zwaagstra

FOTOGRAFIE

Wouter Brem, Lisa Jasperina Bommerson, Harry Cock, Jenne Hoekstra, Sebastiaan Rodenhuis, Jedidja Smalbil, Christopher Smith, Siese Veenstra en Hanne van der Velde

DRUK

CATCHPRINT BV, Groningen

Deze uitgave is met zorg samengesteld. Op de inhoud berust copyright.

Als je iets uit deze uitgave wilt overnemen, neem dan contact met ons op.

Heb je vragen of opmerkingen over deze editie of wil je opgenomen worden in ons volgende nummer? Mail ons op info@kunstpuntgroningen.nl o.v.v. ‘magazine’.

KUNSTPUNT GRONINGEN

Trompsingel 27a
9724 DA Groningen
T (050) 317 17 07
E info@kunstpuntgroningen.nl

[kunstpuntgroningen](#)
 [Kunstpunt Groningen](#)
 [kunstpunto50](#)
 [Kunstpunt Groningen](#)

.T2MUK

foto: Jenne Hoekstra

Dit blauwe vierkant symboliseert het venster op de wereld. Erachter loopt een lange blauwe bank. Met dit werk wilde architect Manuel de Solà-Morales een 'rommelige en vergeten hoek' weer een plek laten zijn voor contemplatie. Met de bank, het venster en het balkon is het “een soort zitkamer waar men rustig kan genieten van het rijke en gevarieerde panorama dat stad en water te bieden hebben”.

KUNSTENAAR
Manuel de Solà-Morales
(1939-2012)

LOCATIE
Winschoterkade
(Oosterhaven)

Het werk is onderdeel van de kunstroute door Groningen vanaf het water. Scan de QR-code voor een video van deze route.

KUNST OP STRAAT

PAPIERMOLEN- TUNNEL

Kleurrijke fantasielandschappen in overvloeiende kleuren. Zo ziet het kunstwerk aan de binnenzijde van de Papiermolemtunnel (voor fietsers en voetgangers) eruit. Het ontwerp is van de internationaal werkzame kunstenaar Hadassah Emmerich. “De tunnel is eigenlijk een soort tentoonstellingshal, met als verschil dat de bezoekers niet bewust voor de kunst komen”, zegt Emmerich erover. Ze koos voor een ontwerp met verschillende elementen, zoals water – meestal in de vorm van een meer of een zee – en landschap dat verwijst naar het vele groen dat terugkomt in de omgeving van de tunnel. “Je reist als het ware door verschillende perspectieven en werelden.” Ze hoopt dat gebruikers van de onderdoorgang het als een droomwereld ervaren. De tunnel wordt officieel geopend op 5 juni.

LOCATIE

Nabij zwembad De Papiermolen, tussen de Merwedestraat (Rivierenbuurt) en de Papiermolenlaan (Helpman)

KUNSTENAAR

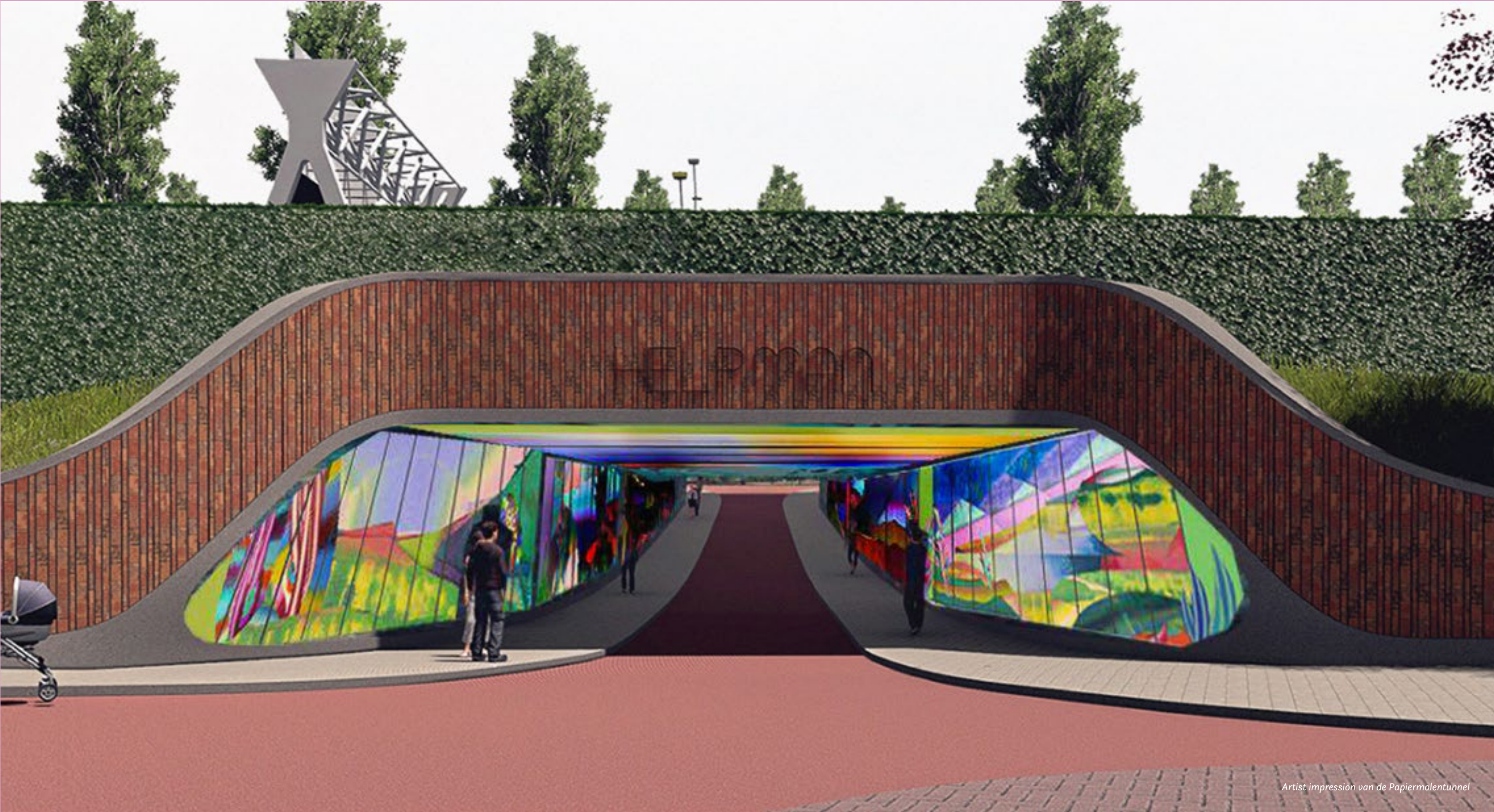
Hadassah Emmerich
(Heerlen, 1974)

FORMAAT

Ca. 66 meter

MEER
INFO

Artist impression van de Papiermolemtunnel

KUNSTWERK

Zonder titel, 2020, collage, 29.7 x 42 cm

KUNSTENAAR
Jens Wortmann

TE ZIEN
van 3 t/m 29 juni te zien in de expositie
The Collager – pasting the unexpected
in Galerie Noord

@JENS_WORTMANN

@GALERIENOORD

8

TERUG IN DE STAD

De monumentale trap
van Jan van der Zee heeft
eindelijk een nieuwe plek

N

22

ZOMERSE KUNST

Dit wist je nog
niet over de
muurschildering
in zwembad De
Papiermolen

36

VOLKSHORTUS SELWERD

Tussen de woonhuizen
in Selwerd fonkelt een
glazen kweekkas. We
gingen langs bij de
kunstenaars

20

KUNSTVERZAMELING

Laat je inspireren door 15
kunstwerken uit Groninger galleries

46

WERKEN IN DE KUNST

Bertrand de Jong vertelt hoe
het is om hoofd kunstzaken bij
het UMCG te zijn

D

EN VERDER

Het atelier van Faisel Saro – 10
Tips van kunstverzamelaar Ger van Dam – 16
Kunst kijken op het terras – 24
Kunstagenda – 26
Waar werken ze aan? – 28

Verborgen museum op Suikerunieterrein – 33
Interview Thijs Lijster – 41
Shoppen – 43
10 x muurkunst – 44
Hoe zit dat? – 48

KUNST OP STRAAT

MONUMENTALE TRAP

Na tien jaar heeft de monumentale trap van Jan van der Zee een nieuwe plek gevonden; bij het Reitdiep. Als Groninger herken je de trap waarschijnlijk wel. Hij sierde jarenlang de entree van de Naberpassage aan de Grote Markt. Wie erover naar boven ging, kwam uit bij eetcafé Boven Jan. In 2013 werd de trap verwijderd vanwege de vernieuwing van de oostwand van de Grote Markt en sindsdien lag het in een opslag.

LOCATIE

Aan fietspad Donghornsterpad, tussen de Friesestraatweg ter hoogte van het spoor en de historische ACM-fietsbrug (Reitdiepzone)

KUNSTENAAR

Jan van der Zee (1898-1988)

MATERIAAL & FORMATEN

Beton, 4 meter (h) x 18 meter (b) x 55 cm (d)

MEER INFO

De trap op de vorige locatie, bij de entree van de Naberpassage aan de Grote Markt. Foto: Harry Cock

Foto: Sebastiaan Rodenhuis

IN HET ATELIER VAN FAISEL SARO

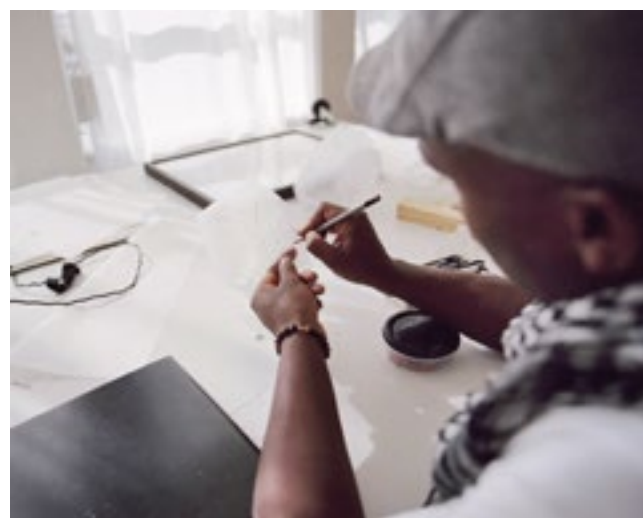
Met zijn werk voor de culturele manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* heeft Faisel Saro (Willemstad (Curaçao), 1974) zichzelf stevig op de kaart gezet als kunstenaar. Dit jaar is hij door Kunstpunt Groningen en Noorderzon geselecteerd als kunstenaar om een nieuw kunstwerk te maken voor het Noorderzon Festival of Performing Arts & Society. In zijn atelier vertelt hij over zijn werk en hoe hij zich op zijn aankomende project voorbereidt. “Normaal maak ik vrij kleine werken, nu kan ik dingen opblazen en echt overdrijven.”

Waar gaat jouw kunstpraktijk over en wat is de trigger voor jou om een nieuw werk te maken? “In mijn kunstpraktijk werk ik in het spanningsveld tussen historische contexten en invloeden die een kracht uitoefenen op het lichaam en daarin hun sporen achterlaten. Als gevolg van een langdurig ziek-zijn ontwikkelde ik het hyperesthetisch-emotioneel syndroom (HES), wat inhoudt dat ik een lichamelijke gevoeligheid heb voor plekken met een turbulente of gewelddadige geschiedenis. Op deze locaties kan ik duizelig worden, beginnen te rillen of zelfs flauwvallen. Een ervaring als deze is voor mij de trigger om een onderzoek te beginnen naar de geschiedenis van zo’n locatie. Dit onderzoek vormt de basislaag voor een nieuw kunstwerk. Mijn lichaam functioneert zodoende als een kunstzinnig kompas in mijn werkproces.”

Hoe zou jij jouw werken beschrijven?

“Mijn tekeningen neigen naar het abstracte en kunnen wat raadselachtig overkomen, maar in feite maak ik een inventarisatie van tekens die zich in mijn eigen lichaam openbaren. Al onderzoekend probeer ik deze een betekenis te geven. Ik gebruik allerlei materialen; potlood, acrylverf, fotoprints en pemba doti (een witte klei). Ik bouw mijn tekeningen in lagen op en ik gebruik vaak mensfiguren als basis waarin al die lagen zich manifesteren. Mijn tekenin-

**“IK BOUW MIJN
TEKENINGEN IN LAGEN
OP EN IK GEBRUIK VAAK
MENSFIGUREN
ALS BASIS WAARIN
AL DIE LAGEN ZICH
MANIFESTEREN.”**

gen zijn een wervelwind van allerlei soorten informatie. Ik wil dat ze zich uiteindelijk net als een aura gedragen en op die manier binnen één beeld kunnen verhalen over dingen als karakter, historie en spiritualiteit. Mijn sociale sculpturen gebruiken een beeldtaal die vaak makkelijker te waarderen is zonder dat het extra uitleg nodig heeft. Ik duid deze werken aan als sociale sculpturen omdat de beelden vooral gaan over de relaties en gedragingen van mensen onderling. Ik wil dat we leren van de geschiedenis en dat we hier constructief over nadenken, anders zal het onze collectieve ondergang worden.”

Hoe ben je je momenteel aan het voorbereiden voor Noorderzon en wat houdt het talentprogramma Noorderzon ART in?

“Ieder jaar wordt een kunstenaar geselecteerd die de kans krijgt om een werk in de publieke ruimte op het Noorderzon Festival te maken. Hierbij wordt ik gaideweg door Kunstpunt begeleid tot en met de realisatie van het kunstwerk. Ik mag een grote, tijdelijke installatie maken die ook na afloop van het festival op andere plekken kan worden ingezet. Voor elke stap in het ontwikkelingsproces is ongeveer een maand uitgetrokken. Momenteel zit ik nog in de beginfase waarin ik veel schetsen maak en onderzoek doe. Een van de thema’s voor deze opdracht was dat het onderwerp van het kunstwerk te maken zou kunnen hebben met de klimaatproblematiek, wat sowieso in mijn werk veel naar voren komt omdat ik in Winti geloof. Een van de basisprincipes van Winti is dat we geloven dat alles in de wereld een ziel heeft. Zodoende hebben we veel respect voor de natuur. Door deze zienswijze toe te passen in mijn leven en mijn werk is dit al snel iets wat tegen het westerse denken aan schuurt en het problematiseert.”

Wat brengt een opdracht als deze jou als kunstenaar dat je normaal niet zou kunnen doen?

“Ik wil mensen een andere zienswijze mee-geven met mijn werk. Op Noorderzon heb ik toegang tot een veel groter publiek dan je doorgaans kan verwachten op de opening van een expositie in een traditionele *white cube*-galerie. Daarbij is het dé kans voor mij om veel groter te werken. Normaal maak ik vrij kleine werken waarbij ik als kunstenaar inzet op visuele strategieën die een zuigende werking op de toeschouwer hebben. Nu kan ik dingen opblazen en echt overdrijven, wat een hele andere aantrekkingskracht heeft.”

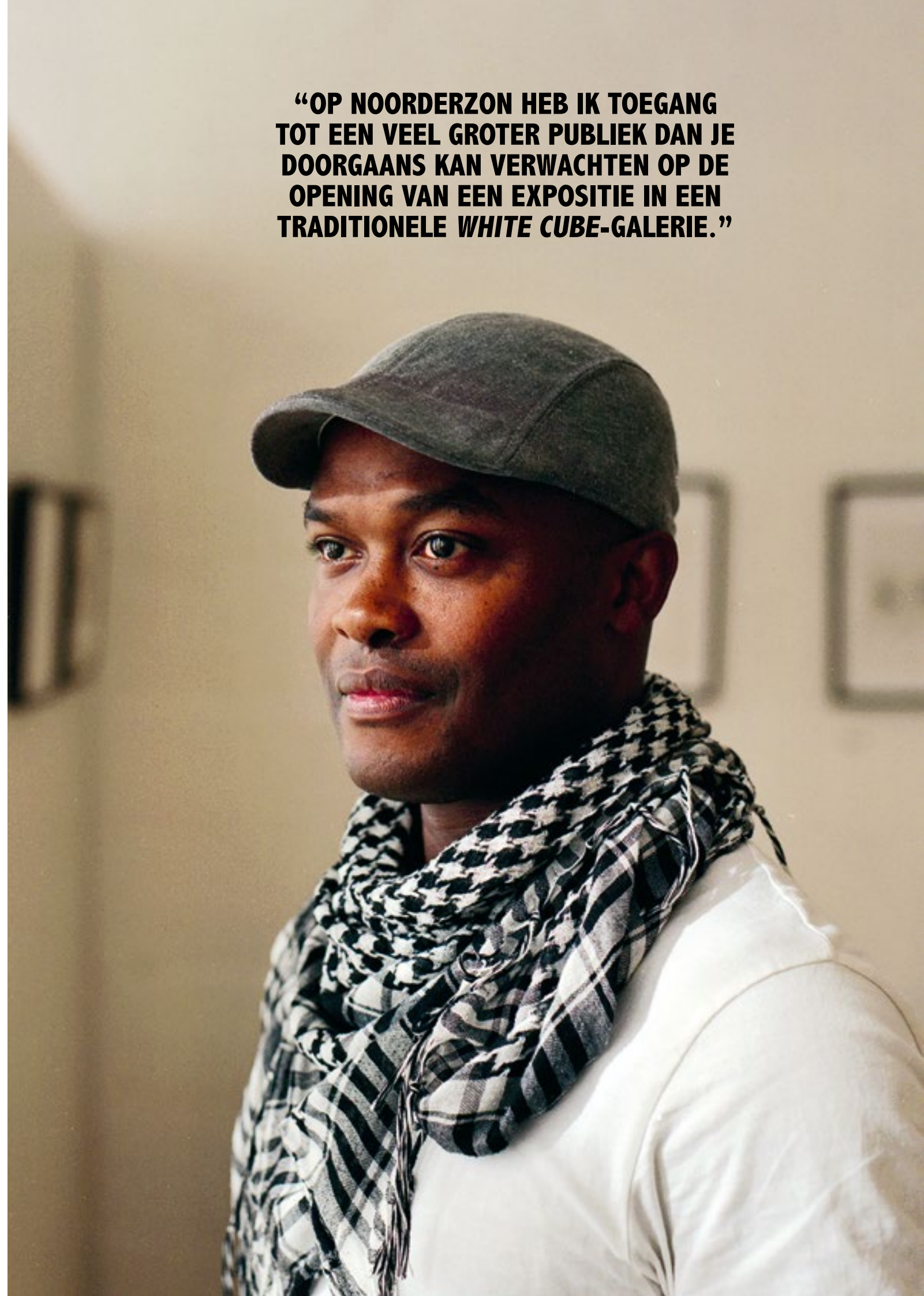
Wat heb je nu zoal onderzocht?

“Ik heb een aantal plekken uitgekozen in het Noorderplantsoen die voor mij een persoonlijke betekenis hebben en deze gebruik ik als vertrekpunt voor mijn verdere onderzoek. Zo doe ik nu een historisch onderzoek in de Groninger Archieven en

Beeldbank Groningen. Ik zoek naar de verbindingen tussen de geschiedenis en het heden en ik probeer een dialoog aan te gaan met de context waarin ik mij bevind. Mensen hebben het idee dat verbinden betekent dat je alleen naar de overeenkomsten kijkt, maar als je op die manier te werk gaat maak je alles al snel te homogeen. Individuele verhalen scheppen rijkdom en geven ons nieuwe inzichten en perspectieven op de wereld. Ik wil mensen ook niet overtuigen dat mijn perceptie de enige manier is om de wereld te zien, ik wil ze gewoon een alternatief laten zien. Het mooie aan het kunstenaarsschap is dat het mij ook zelf een nieuw kader heeft gegeven om de wereld om mij heen te zien. Dat geef ik mensen ook graag mee bij het beleven van mijn werk.”

De installatie van Faisel Saro is van 17 t/m 27 augustus 2023 te bezichtigen op het Noorderzon Festival.

“OP NOORDERZON HEB IK TOEGANG TOT EEN VEEL GROTER PUBLIEK DAN JE DOORGAANS KAN VERWACHTEN OP DE OPENING VAN EEN EXPOSITIE IN EEN TRADITIONELE *WHITE CUBE*-GALERIE.”

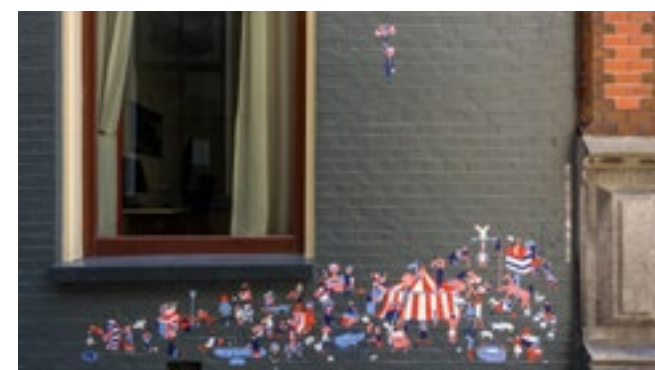
Cisca Wijmenga (Drachten, 1964), vertrekend rector van de Rijksuniversiteit Groningen, speelde een essentiële rol bij de totstandkoming van nieuwe muurschilderingen over Groninger wetenschap(pers) in het centrum. Twee zijn er al af: een muurschildering van Aletta Jacobs door VAAF, en een van Jacobus Kapteyn door Fynn van der Ziel. De derde komt op de muur naast de trap die leidt naar het *House of Connections*: een nieuwe locatie van de RUG aan de Grote Markt in Het Groot Handelshuis (het voormalige V&D-pand).

Wat was uw rol bij de totstandkoming van dit project?

“In 2009 gaf ik een lezing bij het kunstwerk XY, buiten bij het onderwijsgebouw van het UMCG. Er werd mij toen verteld dat de RUG in het kader van ieder lustrum een kunstwerk aan de stad schenkt. Dat wilde ik blijven doen toen ik rector werd. Ik dacht direct aan muurschilderingen: dat leek me een hele mooie manier om onze wetenschappelijke iconen te laten leven in de stad. Wat er binnen de universiteit gebeurt lijkt niet altijd

zichtbaar voor Stadgers, maar zo’n grote muur komt direct binnen, en maakt een verbinding tussen stad en universiteit. Zo ontstond dit project, waarbij er uiteindelijk vier of vijf muurschilderingen in de stad komen. Die worden allemaal gemaakt door jonge, lokale kunstenaars, die we met deze opdracht een podium willen bieden.”

Wat is *House of Connections* en wat voor muurschildering komt daar?
“Vanaf mei betreft de RUG twee

verdiepingen van het oude V&D-gebouw aan de Grote Markt. Dit wordt een toegankelijke plek die uitnodigt tot interdisciplinaire samenwerking, verbinding en publiek debat over actuele thema’s en problemen zoals energie, digitalisering, gezondheid, en duurzaamheid. Ik wil niet te veel verklappen over de muurschildering, maar die benadrukt de kracht van samen denken en werken, en laat zien dat je niet bang moet zijn nieuwe dingen te proberen. Het past precies bij de eigentijdse, grootstedelijke uitstraling van het gebouw.”

Wat is de kracht van kunst in de openbare ruimte volgens u?

“Kunst kan, moet misschien wel schuren; daardoor kan het moeilijke onderwerpen bespreekbaar maken. Het kan je op die manier een andere blik op de wereld geven, wat in deze gepolariseerde wereld heel waardevol is. En soms kan je er ook gewoon heel blij van worden: onze muurschilderingen fleuren de saaie muren in de stad ontzettend op!”

Lees ook het interview met Kamilė Česnavičiūtė, de kunstenaar van de nieuwste muurschildering, op p. 29.

(v.l.n.r.) Muurschildering van J.C. Kapteyn door kunstenaar Fynn van der Ziel bij de ingang van het Universiteitsmuseum. Foto: Jenne Hoekstra. Muurschildering van Aletta Jacobs door VAAF aan het Broerplein. Foto: Jenne Hoekstra. Cisca Wijmenga. Foto: Jedidja Smalbil.

“Wat er binnen de universiteit gebeurt lijkt niet altijd zichtbaar voor Stadgers, maar zo’n grote muur komt direct binnen.”

Hollandse rokers, 1924, Josef Wackerle, porselein & Smoke empire ladenkast, 2004, Maarten Baas, verkoold hout en epoxyhars

KUNSTENAARS

Josef Wackerle
Maarten Baas

TE ZIEN

T/m 15 oktober te zien in de expositie
Nymphenburg x Groninger Museum
– porselein. kunst. design. in het
Groninger Museum

@GRONINGERMUSEUMOFFICIAL

ZO VUL JIJ JE HUIS (BETAALBAAR) MET KUNST

KUNSTVERZAMELAAR GER VAN DAM GEEFT TIPS

“TASJE GRAAG AF!

We hebben in dit huis een hekel aan tasjes.” Ger van Dam (1950) zegt het vriendelijk maar beslist, en als bezoeker snap je waarom. Overall hangt, staat en ligt hier kunst. In de woonkamer loop je, als je niet uitkijkt, meteen tegen twee van zijn meest kwetsbare werken aan. Twee vrouwenfiguren; de een met de handen om haar knieën, de ander wat achterovergeleund. Ze zien eruit alsof je ze zo wegblaast, en inderdaad, zegt Van Dam: “Het is gewoon aluminiumfolie. Van Albert Heijn.”

De twee figuren, gemaakt door kunstenaar Marleen Hartjes, maken deel uit van een verzameling van 460 kunstwerken. Die bevinden zich niet alleen in het huis van Van Dam zelf, maar ook in de woning van zijn vrouw Wilma Kuiper, twee straten verderop. “De dependance,” glimlacht Van Dam. De verzameling gaat van schilderijen tot fotografie, van neonkunst tot sculpturen en aquarellen. Veel is te huur of te koop, via malcollection.nl, dat onderdeel is van zijn bedrijf MALcollection. “Het is mijn missie om de kunst te delen. Ik wil laten zien dat het voor iedereen is weggelegd.” En die missie weegt zwaarder dan de behoefte om iets te hebben.

Misschien komt dat omdat hij nog goed weet hoe zijn leven eruitzag zónder kunst: toch een tikje saaier. “Bij ons thuis speelde cultuur geen rol. Ik kom uit een heel gewoon gezin, mijn vader was vrachtwagenchauffeur, mijn moeder huisvrouw. Zelf ging ik naar de lts, waar we ook geen kunstonderwijs kregen.” Alles veranderde toen hij in militaire dienst ging. “Een paar keer in je leven heb je zo’n geluismoment. Ik had een dienstmaat die naar het toneel ging, concerten bezocht, literatuur

las. Hij moedigde me aan dat ook te doen. Toen besepte ik: er is veel meer in het leven dan voetbal en ‘doe maar gewoon!’”

Toen hij in Rotterdam ging werken, nam een collega hem mee naar Museum Boijmans Van Beuningen. “Het museum was toen nog gratis toegankelijk. Ik herinner me dat ik voor het eerst *Rustende slaapwandelaarster* van Pyke Koch zag. Een fenomenaal, sensueel schilderij.” Inmiddels, vijftig jaar verder, hebben Van Dam en Kuiper drie werken aan het Boijmans geschonken. “Als beginnend kunstliefhebber heb ik daar zoveel moois gezien dat is bijeengebracht door anderen. Ik ben er trots op dat wij op onze beurt iets kunnen bijdragen.”

Van Dam kan zich geen leven zonder kunst meer voorstellen. Hij besteedt het leeuwendeel van zijn inkomen eraan, blijft dromen van nieuwe werken. Maar naast zijn bewondering is er nuchterheid. De fragiele dames van aluminiumfolie in de woonkamer, tja, die sneuvelen vroeg of laat bij het stofzuigen. Schouderophalend: “Dan maak ik er een prop van en leg ik die als aandenken in de vensterbank.”

1 KOOP KUNST VAN JONGE MAKERS

Door werk van jonge kunstenaars te kopen, sla je twee vliegen in een klap. Je schaft iets moois aan voor een goede prijs én je helpt de kunstenaar verder. Van Dam: “Zo draag je eraan bij dat hij of zij weer materiaal kan kopen en nieuwe werken kan maken. En met een beetje geluk kun je diens ontwikkeling jarenlang volgen.” Dé plekken om talent te scouten zijn volgens Van Dam Academie Minerva en het Frank Mohr Instituut. Na afloop van de eindexamenexpositie kun je beginnende kunstenaars ontmoeten en werk van hen aanschaffen. “Een prachtig jachtgebied.”

2 KOOP OP AFBETALING

Betalen in termijnen heeft niet zo'n goede reputatie, maar volgens Van Dam kan het – zeker als je werk rechtstreeks van jonge kunstenaars koopt – een uitkomst zijn. Hij en Kuiper doen het regelmatig. “1.200 euro is bijvoorbeeld een heel bedrag, maar in 12 maandelijkse termijnen is het misschien wél betaalbaar.” Ook is het fijn voor de kunstenaar, hoort hij vaak: “Als meerdere kopers in termijnen betalen, ben je als kunstenaar verzekerd van een redelijk maandinkomen.” Galeriest die zijn aangesloten bij de KunstKoopregeling bieden je ook de mogelijkheid om in termijnen te betalen. Het Mondriaan Fonds betaalt dan de rente. Zie Kunstkoop.nl

3 ZOEK JE GRENZEN OP

Kunst kan van alles zijn, zegt Van Dam. Spannend, interessant, ondoorgroenlijk. “Het mag best een beetje schuren. Je hoeft niet altijd te kiezen voor mooi. Kies je voor iets waar je over twijfelt, dan leer je daar weer van: wat is schoonheid voor mij, wanneer heeft kunst voor mij betekenis?”

4 DOE EEN MISKOOP

“Het leven is risico's nemen! Als je kunst gaat verzamelen, koop je af en toe iets waar je achteraf van baalt. Helemaal niet erg, hang het gewoon op. Stoor je je er te erg aan, dan geef je het weg. Niet alles is voor de eeuwigheid. Je koopt ook weleens een trui die niet lekker zit.”

5 GA NAAR 'ENGE' PLEKKEN

Van Dam weet nog goed hoe spannend hij het vond om binnen te stappen in de galerie waar hij zijn eerste kunstwerk kocht, een zeefdruk. “Er hing een sacrale sfeer. Ik dacht: mag ik hier wel zijn? De sfeer in een galerie kan intimiderend zijn. Je ziet iemand achter een computer zitten en denkt: kan ik diegene wel storen? Bedenk je: diegene eet jou niet op. Stel je vragen, daar is diegene voor. Hij of zij zit er namens de kunstenaar.”

6 LEEN KUNST

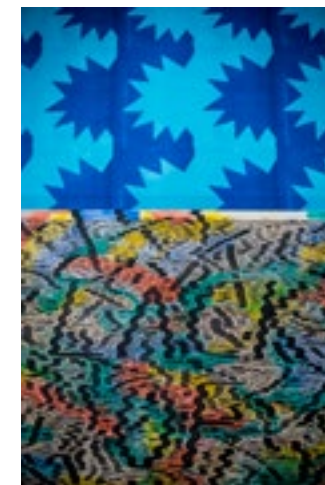
De Kunstuitleen is een uitkomst, vindt Van Dam. “Voor een relatief laag bedrag heb je iets in huis. Zo leer je ervaren wat bij jou past. Bevalt het werk en wil je er geen afstand meer van doen? Dan kun je het kopen, een deel heb je dan al afbetaald.”

7 MAAK KEUZES

Als je net als Van Dam geen ‘rijke pief’ bent, betekent kunst kopen: keuzes maken. Misschien dit jaar niet naar een festival, maar wél een mooi werk aanschaffen. “Ik heb bewust geen auto en maak geen lange reizen. Bepaal zelf wat voor jou belangrijk is en wat niet.”

Ger van Dam schreef het boek *Van 'kruimelverzamelaar' tot mecenas*, dat in eigen beheer is uitgegeven en o.a. verkrijgbaar is bij boekhandel Godert Walter.

WINNEN

Wil je kans maken op een gratis exemplaar van *Van 'kruimelverzamelaar' tot mecenas*? Stuur een e-mail naar info@kunstpuntgroningen.nl o.v.v. 'winnen'. De winnaar maken we eind augustus bekend.

KUNST- VERZAMELING

JOOST DOORNIK

TEWATERLATEN, PATERSWOLDSEMEER

olieverf op doek | 60 x 50 cm

€ 2.400 / te leen voor € 32,64 per maand

KUNSTUITLEEN KUNSTPUNT

Ben je geïnspireerd door de kunstverzameling van Ger van Dam? Haal ook een uniek werk in huis of breid je collectie uit. Bezoek een van de Groninger galleries of koop direct bij een kunstenaar. We hebben een kleine selectie gemaakt, maar bekijk ook zeker de andere werken van de betreffende kunstenaar of de rest van de expositie. Alle kunstwerken zijn te koop, sommige zelfs te huur – zo kun je vrijblijvend een werk uitproberen.

MAARTJE BOS

CHRISTOPHER, 2022

nr. 1 van een oplage van 6 stuks, elk werk

heeft zijn eigen unieke kleur

acrylhars, pigment | 26 x 9,5 x 13 cm

€ 1.200

**GALERIE WITH TSJALLING: (TE ZIEN VAN 17 JUNI
T/M 15 JULI)**

SANDER VAN DEURZEN

“ER WAS EENS.....”

acrylverf | 40 x 50 cm

€ 1.440 / te leen voor € 11,75 per maand

KUNSTUITLEEN KUNSTPUNT

HERMAN FONTEIN

**CONSTRUCTIE VAN EEN BERGLANDSCHAP, NR. 4,
2020**

collage, ansichtkaarten, nietjes, gouache |

19,2 x 29 cm | inclusief lijst

€ 285

**GALERIE NOORD (TE ZIEN VAN 3 T/M 29 JUNI
IN DE EXPOSITIE THE COLLAGER – PASTING THE
UNEXPECTED)**

PETER KLASHORST

HAMBURGER

acrylverf | 105 x 75 cm

€ 3.340 / te leen voor € 23,75 per maand

KUNSTUITLEEN KUNSTPUNT

← JEDIDJA SMALBIL

MONOBLOC STOELN, WIT

fine-art print | 40 x 40 cm | 1 van 40

ingelijst en gesigneerd

€ 275

KUNSTHANDEL EN LIJSTENMAKERIJ ONGERING

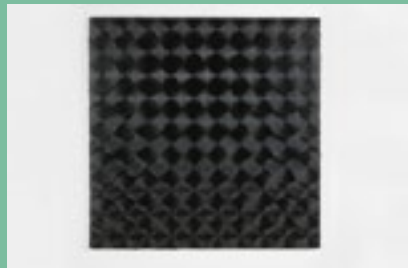
GERT-JAN VEENSTRA

ZOMERVREUGDE

olieverf op doek | 60 x 90 cm

€ 1.750

GALERIE AANBLICK

WOUTER NIJLAND

20232802, 2023

foto door Erik Jaap Dijk

olieverf op cotton duck katoen

100 x 100 cm

€ 4.000

**KUNSTUITLEEN KUNSTPUNT (ONLINE EN VANAF 1
SEPTEMBER TE ZIEN IN ZIJN SOLO-EXPOSITIE)**

ANTHONIE STANEKE

STRETCHER

acrylverf | 110 x 90 cm

€ 1.625 / te leen voor € 14,75 per maand

KUNSTUITLEEN KUNSTPUNT

EDWIN GRISSEN

VISMARKT

olieverf op paneel | 50 x 100 cm

€ 2.890

**DE STADSGALERIE (T/M 11 JUNI TE ZIEN IN DE
EXPOSITIE STADSGEZICHTEN)**

ELISE KLINKERT

MY LITTLE PONY

acryl op linnen | 100 x 150 cm

€ 2.750

WWW.ELISEKLINKERT.ART

MEREL WENDT

ZONDER TITEL (NUMMER 67)

Keramiek | 10 x 30 cm

€ 200

KUNSTUITLEEN KUNSTPUNT

Scan de QR-code
voor een overzicht (en
kaart) van alle galleries
en kunstinstellingen in
Groningen

** Let op: sommige werken zijn slechts tijdelijk
te zien of misschien snel uitverkocht*

TOON LAURENSEN

VIEW, 2018

olieverf op doek | 24 x 30 cm

€ 1.100

ANN'S ART

KUNST OP
STRAAT

MUURSCILDERING
ZWEMBAD DE
PAPIERMOLEN

Het bijzondere ontwerp van zwembad De Papiermolen dateert van 1955. De originele muurschildering van de zestig meter lange tribune maakt hier onderdeel van uit. Tijdens een grote renovatie van het bad in 2019 is het in ere hersteld. Het oorspronkelijke werk is in de jaren vijftig gemaakt door architect Jaap Wilhelm (1911-1971), maar later overgeschilderd met zes lagen saus. Restauratieschilder Sep Locci maakte de tekening weer toonbaar en gebruikte achttien kleuren voor de invulling. Als je goed kijkt, zie je dat de opbouw van de schildering opvallend is; het begint vrij eenvoudig, wordt in het midden ineens heel gedetailleerd, om vervolgens weer eenvoudig te eindigen.

LOCATIE

Openluchtzwembad
De Papiermolen

ONTWERPER

Jaap Wilhelm
(1911-1971)

Zwembad De Papiermolen is onderdeel van de kunstroute *Geheugentrip* door de wijk Helpman, die start en eindigt bij het *Geheugenbalkon* aan de Hereweg. De route is als boekje gratis verkrijgbaar bij Kunstpunt en online te vinden.

DE WANDELROUTE

Foto: Sebastiaan Rodenhuis

5X KUNST KIJKEN OP HET TERRAS

TEKST Peter Dicke
FOTOGRAFIE Jenne Hoekstra en Sebastiaan Rodenhuis

1 HET TERRAS BIJ DE KOSTERY, ONDER DE MARTINITOREN

‘Wildplassers weten d’Olle Grieze bijna omver te urineren’, kopte Nieuwsblad van het Noorden in oktober 2000. Decennialang was de onderdoorgang van de Martinitoren een geliefde plek om de blaas te legen, en daar was het Bentheimer zandsteen flink onder gaan lijden. De anti-wildplas-oplossing kwam in 2001 in de vorm van een kunstwerk (**Zonder titel**), ontworpen door **Albert Geertjes** en **Peter de Kan**. Het bestaat uit drie hekken met spijlen in de vorm van orgelpijpen, vanwaaruit licht naar beneden schijnt; wie hier toch nog wildplast staat letterlijk en figuurlijk te kijk.

foto: Jenne Hoekstra

2 HET TERRAS VAN HET GRONINGER MUSEUM CAFÉ

Een brug die open gaat is niet altijd feest, maar hier wel: zodra de H.N. Werkmanbrug omhoog komt ontvouwt zich namelijk een enorm tableau, dat Oudhollands overkomt doordat het uit allemaal Delftsblauwe tegels lijkt te bestaan. In werkelijkheid zijn de ‘tegels’ stickervellen, waarop niet-bestaande kinderspelletjes staan afgebeeld. Het werk (**Zonder titel**) is van de Belgische kunstenaar **Willem Delvoye**. Die deed Groningen met dit werk niet één Manneken Pis cadeau, maar een hele reeks. Verder veel winden en billen. Kinderen zullen dit werk dus ook zeer waarderen.

foto: Sebastiaan Rodenhuis

HET GEBOUWTJE IS IN DE VORM VAN HET YIN-YANG-SYMBOL. WIE DUS EVENWICHTIG WIL VERLICHTEN IS HIER AAN HET JUISTE ADRES.

foto: Sebastiaan Rodenhuis

Niks leukers dan met mooi weer het terras op! In Groningen is de kans dan ook nog eens groot dat je uitzicht hebt op kunst. We lichten hier vijf terraskunstwerken uit in de binnenstad van Groningen, stuk voor stuk met een verrassend verhaal.

foto: Jenne Hoekstra

3 HET TERRAS VAN HET GOUDKANTOOR OP HET WAAGPLEIN

Wie het kunstwerk **Appuntamento con la musica** van de Italiaanse kunstenaar **Roberto Barni** ziet denkt misschien nét iets te diep in het glaasje te hebben gekeken. Dit werk van een man die al fluitspelend vooruitloopt maar tegelijkertijd 180 graden gedraaid achterom kijkt, zorgt ook in nuchtere toestand voor verwarring. De fluiten werden meermaals afgebroken door mensen die écht verward waren – en steeds vervangen door exemplaren van nóg sterker materiaal.

4 HET TERRAS VAN HET POMPHUIS AAN HET KLEINE DER A

Het **Openbaar toilet Reitemakersrijge** staat bekend als het mooiste openbare toilet van Nederland. Het ontwerp is het resultaat van een samenwerking tussen fotograaf **Erwin Olaf** en architect **Rem Koolhaas**. Aan de buitenkant zijn schaarsgeklede, dansende discfiguren te zien. Dat maakte het urinoir toen het werd neergezet (in 1996) meteen tot een symbool van de ‘kinky’ gay community van Groningen. Nog een interessant gegeven: het gebouwtje is in de vorm van het yin-yang-symbool. Wie dus evenwichtig wil verlichten is hier aan het juiste adres.

foto: Sebastiaan Rodenhuis

5 HET TERRAS VAN CAFÉ DE SIGAAR AAN HET HOGE DER A

Sinds 2011 staat tussen de tafeltjes op het terras van Café De Sigaar het vrolijke kikkerkunstwerk van **Jan Steen**. Het werk (**Zonder titel**) is van brons, en gaat in zes stappen van levensecht kikkervisje naar een kikkerfantasiefiguur met lange snavel. Het initiatief om op deze plek een terras met kunstwerk aan te leggen is afkomstig van vastgoedondernemer Wijnand van Smeden. Die koos vermoedelijk niet geheel toevallig voor deze locatie: zijn eigen kantoor zit een paar deuren verderop, op nummer 4.

KUNST

VUL DE ZOMERMAANDEN MET KUNST IN GRONINGEN EN DAARBUITEN.

JUNI

Expositie *In Between This Or That* met werk van Gemma Carson, Jaime Gonzalez Palencia, Man-Pan Lau, Sojung Lee en Paul Verheul in **Galerie Noord**, t/m 1 juni // Expositie *Future perfect* van Krišs Salmanis in **Pitcairn Museum of Cotentemporary Art**, t/m 1 juni // Expositie *Through the Looking Glass - Gunilla Jähnichen* in **galerie with tsjalling**, t/m 10 juni // Festival *Terug naar het begin* in de Eemsdelta met muziek, theater, verhalen en kunst van Jurjen Galema, Dajana Heremic, Bert Scholten en Marnix Sixma, 2 t/m 4 juni // Expositie *The Collager* met werk van Anke Roder, Eduard Bezembinder, Harri Kalha, Herman Fontein, Jannie Hiskes, Jens Wortmann, Josefien Alkema en Peter Boersma in **Galerie Noord**, 3 t/m 29 juni // Expositie *Yellow Spring Ohi Yo* van Jaap Kroneman in **Off Hook**, t/m 9 juni // Opening Papiermolentunnel met muurschildering van Hadassah Emmerich, 5 juni // De inschrijving voor een nieuw seizoen creatieve cursussen bij **VRIJDAG** opent. Kies uit: edelsmeden, textiel, keramiek, houtbewerken, tekenen, schilderen, ruimtelijk werken, grafiek of fotografie, 8 juni // *SEEN* bij **WEP**, 9 juni // Expositie *Stadsgezichten* in **de Stadsgalerie** met werk van Hans Versfelt, Edwin Grissen, Annemarie de Groot en Joost Doornik, t/m 11 juni // Expositie *De Groninger Galerij - portretten uit het aardbevingsgebied* door Alice Wielinga in **Noorderlicht & Museum aan de A**, t/m 11 juni // Expositie *De Foto Opdracht* met werk van Pieter Tonnis de Graaf, Caroline Penris, Marc Knip, Anita Oosterloo en Erik Slot in **de Hippolytuskerk Middelstum**, t/m 2 juni // *Museum of it's about Nothing but slightly concerned about the position of Psychology in Art* bij **NP3 | MOBi**, t/m 15 juni //

© Gemma Carson, te zien in *In Between This or That* in Galerie Noord

Expositie met werk van Bennie Timmer, Iris Koffijberg en Ton Kalishoek in galerie **Forma Aktua**, t/m 18 juni // Eindexamenexpositie van studenten **Academie Minerva & Frank Mohr Instituut** in De Toekomst in Scheemda, 17 t/m 22 juni // Expositie *Tjibbe Hooghiemstra – Water* in **Museum De Buitenplaats**, t/m 18 juni 2023 // *Zwijgend Goud – Groninger kerkobjecten door de jaren heen* in **de Akerk**, t/m 18 juni // Expositie *Zomergasten* in **de Stadsgalerie** met werk van Dinie Boogaart, Flip Gaasendam, Joyce Eijkhout, Roelie Douw, Jannes Koetsier, Barbara van Haaften, Eline Brontsema, Peter Durieux, Esther Leuvenink, Marein Konijn, Magna Postma en Joost Doornik, 18 juni t/m 30 juli // Rondleiding langs (nieuwe) street art in het centrum door **Kunstpunt**, 25 juni // Expositie *Fascinaties*, **Galerie MooiMan male art**, t/m 25 juni // Onthulling van nieuwe muurschildering door Kamilė Česnavičiūtė in **Het Groot Handelshuis**, 27 juni // Expositie *Portret en Modelgroep Lichtzone. Great works.*, **fotogalerie Lichtzone**, t/m 25 juni // Expositie *The Rolling Stones – Unzipped* in het **Groninger Museum**, 30 juni t/m 21 januari // Expositie *Hamish Fulton, Printed Matter* in **Galerie Block C / ARTisBOOK**, t/m 1 juli // Expositie *Camera Obscura* met Groninger fotografen Baukje Pietje Venema, Annemarie van Buuren en Arjan Verschoor in **Wall House #2**, t/m 20 augustus // Installatie rond het thema aardbevingsproblematiek door Marina Sulima en Olivia d'Cruz in het **Tschumipaviljoen**, t/m oktober.

© Jaap Kroneman, te zien in *Yellow Spring Ohi Yo* in Off Hook

© Flip Gaasendam, *Grand Café De Drie Gezusters*, te zien in *Zomergasten* in de Stadsgalerie

AUGUSTUS

Theater- en muziekfestival **Noorderzon** met kunst van onder meer Faisel Saro, 17 t/m 27 augustus // Familie-doe-tentoonstelling *Welkom in 1672* in het **Museum aan de A**, t/m 7 januari // *Gronings licht* in **Het MOW** met werk van Judith Bender, Pim Benus, Willem Corsius, John Dilling, Ina Fekken, Sita Geerling, Marijk Gerritsma, Suzanne Hartmans, Wianda Keizer, Christiaan Kuitwaard, Lea Laarakker, Judith Lechner, Wessel Middelbos, Mirjam Offringa, Anita Oosterloo, Stefanie Ottens, Flos Pol, Geert Schreuder, Michiel Teeuw, Antje Veldstra, Mary Velthoen, Annemiek Vos, Joyce Zwerver en Theo Zwinderman, t/m 10 september // Expositie *Disney – Telling timeless Stories* in **Forum Groningen**, t/m 10 september // Expositie *Nymphenburg x Groninger Museum – porselein. kunst. design.* in het **Groninger Museum**, t/m 15 oktober // Tentoonstelling *Vraauwlu - Groningers die je wil kennen* in het **Museum aan de A**, t/m 7 januari.

Scan de QR-code voor (veel) meer informatie over deze exposities en activiteiten

JULI

MATCH: meesterwerk uit het Rijksmuseum op visite bij **Museum De Buitenplaats**, 2 juli t/m 3 september // Expositie *Vrouwen van De Buitenplaats* in **Museum De Buitenplaats**, 3 juli t/m 29 oktober // Eindexamenexpositie van de Klassieke Akademie in **Pictura**, 5 t/m 23 juli // Expositie van aanstormend & jong talent Noah Slot, Tamar Yogev, Nadine Touré, Anne-Wil Lufting en Marina Sulima in galerie **Forma Aktua**, 21 juni t/m 16 juli // Expositie *Zomersalon* in **Forma Aktua**, 19 juli t/m 3 september // *Drink&Draw #9* bij **WEP**, 21 juli // Expositie *Suzanne Vellema by Frieda de Witte* in **Galerie Noord**, 1 t/m 27 juli // Beeldendekunstexpeditie *Into Nature* in de gemeente Borger-Odoorn, 29 juli t/m 29 oktober // Kunstroute vanaf het water langs kunst aan de Diepenring door **Kunstpunt**, 30 juli // Expositie *Zomervreugde* met schilderijen van Marcel Duran, Edwin Grissen, Theo Onnes en Gertjan Scholte-Albers, **Galerie Aanblick** in Fletcher Familiehôtel Paterswolde, juli en augustus // Tentoonstelling *Uit de kunst, Groninger Museum*, t/m 17 september.

Camera Obscura in Wall House #2
Foto: Gea Schenk

Streetart in de Papengang, te zien tijdens de rondleiding door Kunstpunt. Foto: Dettie Veltman

The Rolling Stones – Unzipped in het Groninger Museum. Foto: Siese Veenstra

KIJKEN

WAAR WERKEN ZE AAN?

TEKST Géanne Beimers,
Dinnis van Dijken en Desta Matla

FOTOGRAFIE Christopher Smith

28 — 29

NAAM Olivia D’Cruz en
Marina Sulima

VORM DIVERSE MEDIA

ACHTERGROND Studeerden in 2020 af aan Academie
Minerva in de richting Illustratie

AANLEIDING In het Tschumipaviljoen aan het Here-
plein is nu een installatie van hen te
zien over de aardbevingsproblematiek

— OLIVIA D’CRUZ EN MARINA SULIMA

Het schuinstaande Tschumipaviljoen weerspiegelt de komende maanden de instabiele grond van de gasgeboorde provincie Groningen. De installatie, die bestaat uit handgestikte gordijnen en gigantische textielpoppen, is gemaakt door Olivia D’Cruz (Goa, India, 1996) en Marina Sulima (Moldavië, 1996). Het project is een samenwerking tussen Noorderlicht en Kunstpunt.

“Onze gezamenlijke werkzaamheden zijn een kruising van al onze interesses, met een focus op ecologie en landschap. De afgelopen jaren hebben we samen met Noorderlicht gewerkt met het onderwerp extractie waarbij fossiele grondstoffen aan de aarde worden onttrokken. We maakten het werk *In The Courtroom with Rocks*, waarin we parallellen trokken met de problematische mijnbouw in Groningen en gebieden elders in de wereld (bijvoorbeeld in Indonesië en India). Het werk in het Tschumipaviljoen is een vervolg op dit project. Het is gebaseerd op het idee van intergenerationele gelijkheid, hoe we het aan de toekomstige generaties verschuldigd zijn om voor ons milieu te zorgen. We gebruiken gigantische textielpoppen om toekomstige generaties te representeren, die door het platteland van Groningen zullen zwerven, voordat ze stoppen bij het Tschumipaviljoen.

De installatie bestaat uit 26 met de hand gestikte gordijnen die lijken op het interieur van een huis, de grote textielpoppen en QR-codes linken naar verhalen geschreven door Fynn van der Ziel (Groningen, 1996). Deze verhalen vertellen onder andere het verhaal van de poppen en hoe ze hier terecht zijn gekomen. De vloer van het paviljoen is open, zodat de wind vrij spel heeft met de installatie. We gebruikten tweedehands textiel om de poppen te vullen. Het mooie is, we zijn opgeleid tot illustrator en nu ‘tekenen’ we met textiel op textiel. Onze naaimachines zijn onze potloden geworden.” (DvD)

NAAM Kamilė Česnavičiūtė

VORM SCHILDEREN

ACHTERGROND Studeerde in 2019 af aan
Academie Minerva in de
richting
Autonome Beeldende Kunst

AANLEIDING Het nieuwste kunstwerk in
de serie Groninger weten-
schap(pers)

— KAMILĖ ČESNAVIČIŪTĖ

Bij de ingang van Het Groot Handelshuis, het voormalige V&D-gebouw, bevindt zich vanaf juni een grote muurschildering van kunstenaar Kamilė Česnavičiūtė (Vilnius (Litouwen), 1996). De verbeelding is onderdeel van een serie muurschilderingen in opdracht van de Rijksuniversiteit Groningen, begeleid door Kunstpunt. Thema is Groninger wetenschap. Het is het eerste grootschalige werk in Česnavičiūtės snelgroeioende oeuvre.

“Hiervoor heb ik nog nooit aan schilderijen op deze schaal gewerkt. De muur is erg gecompliceerd, onder meer doordat andere constructies heel zichtbaar aanwezig zijn. Ik moest een speciale vergunning krijgen om de hoogwerker te bedienen, voor het bereiken van de bovenkant en zijkanten van de muur. Van het kunstenaarsduo VAAF, verantwoordelijk voor de muurschildering van Aletta Jacobs aan het Broerplein (zie ook achterzijde cover), kreeg ik nuttige tips voor enkele technische details van dit project. Voordat ik aan de daadwerkelijke

muurschildering begon, heb ik veel kleuren gesampled. Ik heb gekeken hoe de door mij gekozen kleuren uitpakken in de verf die ik wil gebruiken. Ook heb ik grote schilderij-samples gemaakt in mijn atelier, om precies te bepalen hoe de verf zich gedraagt in meerdere lagen. Ik vond de intentie achter de opdracht leuk; het verbeelden van wetenschap, de samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en het bereiken van publiek. De manier waarop ik wetenschap interpreteer, is als onderzoek, leren, oplossingen, proeven en samenwerking, terwijl we als mens er zijn om de kennis

die hieruit voortkomt te observeren, te verzamelen, te observeren, te leren en te delen. Deze thema’s en alle verschillende afdelingen van de RUG die samenwerken, resoneren echt met mij als kunstenaar en deze muurschildering vertegenwoordigt mijn interpretatie van dit alles. Hopelijk zal het voorbijgangers met een notie van nieuwsgierigheid aanspreken en hen uitnodigen om mee te doen aan de onderwerpen die aan de orde zijn, evenals een drang aanwakkeren om meer te weten te komen.” (DvD)

NAAM Jurjen Galema

VORM **TEXTIELE SCULPTUREN**

ACHTERGROND Studeerde in 2019 af aan het Frank Mohr Institute in de richting Painting

AANLEIDING Toont een site-specifiek werk tijdens festival *Terug naar het begin* (2 t/m 4 juni) in de Solwerder kerk

— JURJEN GALEMA

Met zelfontworpen, excentrieke, zachte sculpturen onderzoekt kunstenaar Jurjen Galema (Drachten, 1992) onderwerpen zoals gender, identiteit, kitsch, populaire cultuur en obsessies. Ook drag alterego Lola Lasagna zet hij hier vaak voor in. De afgelopen jaren is hij gestart met een ambitieus plan: het uitwerken van de zeven hoofdzonden in verschillende voorstellingen, gebaseerd op het boek *La Divina Commedia* (‘De goddelijke komedie’) van Dante Alighieri. Voor festival *Terug naar het begin* gaat hij in het kerkje van Solwerd aan de slag met de hoofdzonde *luiheid* en laat hij met zijn installatie festivalbezoekers een wereld van ultieme luiheid, slaap en hangerigheid betreden.

“De kerk is een ultieme locatie voor een project over de zeven zonden.”

“Ik heb tot nu toe al twee van de zeven zonden uitgewerkt; *trots* en *lust*. *Lust* was een soort stripclub en tittybar. *Trots* nam de vorm aan van een nachtclub, daar organiseerde ik drag shows. Nu dus *luiheid*, waarna later dit jaar *gierigheid* volgt in de Grote Kerk in Zwolle, en volgend jaar ga ik *gulzigheid* uitwerken voor *Into Nature*. De kerk is een ultieme locatie voor een project over de zeven zonden! Mijn plan is om een grote sculptuur te maken waar mensen naast kunnen gaan liggen. Ik wil mensen mee laten doen met de zonde. Ik ben zelf opgegroeid in een traditioneel dorpje in Friesland, waar geloof erg belangrijk was. Werken aan dit thema is ook een reactie op die moraliteit waar mensen zich aan vast kunnen houden. Er zijn zoveel dingen die je nog nooit hebt meegemaakt, maar waar je wel een oordeel over kunt hebben. Het medium, de manier waarop ik werk en de sculpturen die ik maak zijn niet confronterend bedoeld. Ik wil iemand liever meenemen en een alternatieve realiteit laten zien. Even alle oordelen opzij.” (DM)

NAAM Dionysia Yioukka en Alexandra Panayiotidou

VORM **IMMERSIVE INSTALLATIE**

ACHTERGROND Studeren deze zomer af aan Academie Minerva in de richting Beeldende Kunst

AANLEIDING Nemen van 17 tot 22 juni deel aan de eindexamenexpositie van Academie Minerva in De Toekomst in Scheemda

— DIONYSIA YIOUKKA EN ALEXANDRA PANAYIOTIDOU

Twee jonge kunstenaars verhuisden vier jaar geleden vanuit Cyprus naar Nederland. Dat is alleszeggend voor hun artistieke ontwikkeling, want daarmee ontstond naar eigen zeggen een cultureel bewustzijn. Gecombineerd met een lockdown (‘de nodige artistieke crisis’) groeide daaruit de behoefte om mensen met elkaar te verbinden. In hun afstudeerproject doen Alexandra Panayiotidou (Pafos, (Cyprus), 2001) en Dionysia Yioukka (Pafos (Cyprus), 2001) dit met koffie en eten.

Dionysia: “We kennen elkaar inmiddels acht jaar; dat we beiden zijn toegelaten tot Minerva en daar zijn gaan studeren is eigenlijk toeval. Tijdens een expositie vorig jaar ontstond het idee om samen te werken voor het afstudeerproject. Om met elkaar een veilige atmosfeer te creëren in een Cypriotische stijl, in de vorm van een café en taverne.”
Alexandra: “Wij versterken elkaar door elkaar te helpen. Bovendien zorgt de samenwerking ervoor dat we allebei

gemotiveerd blijven. Je kunt niet de kantjes er vanaf lopen. De connectie tussen ons is sterker geworden, meer open en minder kwetsbaar. De plek moet een veilige community worden, waar je tot rust kan komen en langzamer kan leven. Maar ook biedt het de gelegenheid om contact te leggen met mensen die je normaal niet zou spreken. Daarvoor is een café of taverne de ideale plek.”
Dionysia: “Ik bied workshops aan waar op een traditionele manier koffie wordt

gezet met warm zand. Het eten wordt klaargemaakt door Alexandra.”
Alexandra: “Na mijn eindexamens wil ik dieper ingaan op de culturele invloeden van eten en de impact van traditionele veganistische gerechten.”
Dionysia: “In plaats van een master wil ik interactiviteit met publiek verder uitpluizen. Ook door terug te gaan naar Cyprus: hoe beïnvloedt die cultuur mij, maar ook: hoe kan ik die zelf beïnvloeden?” (GB)

NAAM Nadine Touré

VORM ABSTRACTE SCHILDERIJEN

ACHTERGROND Autodidact

AANLEIDING Van 21 juni t/m 16 juli neemt ze deel aan de groepsexpositie *Aanstormend & Jong Talent* in Forma Aktua

“Als ik muziek hoor, dan zie ik kleuren en vice versa. Voor mij voelt dit allemaal als één geheel, vandaar dat ik weinig onderscheid maak tussen de manier waarop ik de twee media benader.”

— NADINE TOURÉ

Kunstenaar Nadine Touré (Groningen, 2003) beperkt zich niet tot één medium. De autodidact zet haar talenten breed in en verkent de grenzen van de muziek net zo goed als die van de schilderkunst. Recent was haar werk te zien in Y2 en deze zomer zijn haar schilderijen te bewonderen in Forma Aktua.

“Ik maak abstracte werken waarin ik graag speel met veel verschillende kleuren. Ik geef ieder kunstwerk een eigen verhaal mee, waarbij kleuren en vormen een symbolische functie vervullen. Ik verwerk mijn diepste emoties in mijn kunst. Ik heb geen kunstacademie gedaan, ik heb mezelf alles aangeleerd. Al sinds jonge leeftijd heb ik een passie en innerlijke drang om te schilderen, en zet ik dingen op het doek die nooit zomaar te identificeren zijn als bestaande objecten. Dit is iets wat ik ben blijven doen, omdat ik me er nog altijd fijn bij voel. Het is mooi om de natuur zó te tekenen, dat je er met andere ogen naar gaat kijken. Door te blijven schilderen, boeken te lezen en musea te bezoeken heb ik mij alles zelf aangeleerd en zodoende heeft mijn kunstcarrière zich ontwikkeld. Daarnaast maak en schrijf ik ook muziek en zing ik jazz. Als ik muziek hoor, dan zie ik kleuren en vice versa. Voor mij voelt dit allemaal als één geheel, vandaar dat ik weinig onderscheid maak tussen de manier waarop ik de twee media benader. In de groepsexpositie in Y2 waar ik aan deelnam presenteerde ik een mix van oud en nieuw werk. In het nieuwe werk stonden voornamelijk wonderen en het milieu centraal. Voor mijn expositie in Forma Aktua maak ik nieuw werk dat over emoties en de natuur gaat.” (DvD)

PRESENTATIE

MUSEUM OF IT'S ABOUT NOTHING BUT SLIGHTLY CONCERNED ABOUT THE POSITION OF PSYCHOLOGY IN ART

32 — 33

Foto: Sebastiaan Rodenhuis

Afgelopen winter verscheen er een nieuw paviljoen in het microbos van NP3 | MOBi. *Museum of it's about Nothing* is zowel een kunstwerk als een tentoonstellingsruimte, maar wil ook een monument voor onafhankelijke kunst zijn – een ruimte die zich profileert als een museum, maar zich eigenlijk niet laat definiëren: een kunstwerk verborgen in niemandsland dat alleen te vinden is via zijn geografische coördinaten. Ga jij op (be)zoek?

LOCATIE

Ergens in het microbos van NP3 | MOBi
Suikerlaan 41
Google Maps gps-coördinaten:
53.210901, 6.534937

TE ZIEN

De eerste presentatie is te bezoeken tot 15 juni. *Museum of it's about Nothing* blijft voor onbepaalde tijd op deze locatie en is geopend van zonsopgang tot zonsondergang. Om het museum te bezoeken heb je een code nodig om het slot te openen, je vindt de code op de website: museumof.co/about

@PLATEAU.NP3

KUNST OP STRAAT

VOLKSHORTUS SELWERD

In de wijk Selwerd staat t/m oktober *Volkshortus Selwerd*, een kweekkas en ontmoetingsplek voor wijkbewoners, bedacht door kunstenaars Saskia Janssen en George Korsmit. De kas is gerealiseerd in het kader van de wijkvernieuwing in Selwerd. In de kas groeit een door wijkbewoners samengestelde plantencollectie die de bewoners en hun diversiteit (80 nationaliteiten) vertegenwoordigt. Zo ontstaat in de loop van 2023 een portret van de wijk in de vorm van planten.

LOCATIE

Selwerd, op het binnenterrein tussen de Elzenlaan en de Hazelaarstraat

KUNSTENAAR

Saskia Janssen en George Korsmit

FORMAAT

12 x 6,62 meter

34 — 35

MEER
INFO

VOLKSHORTUS SELWERD

KWEEKKAS EN ONTMOETINGSPLEK

Sinds half april fonkelt een glazen kweekkas tussen de woonhuizen in Selwerd: Volkshortus Selwerd. Het is een plek om planten te kweken en elkaar te ontmoeten. Het idee voor deze kas is afkomstig van Saskia Janssen (1968) en George Korsmit (1953). We zochten ze op terwijl ze de kas aan het opbouwen waren.

Hoe is het idee voor de Volkshortus ontstaan?

Janssen: “We werden uitgenodigd door Kunstpunt Groningen om een schetsontwerp te maken voor een werk in Selwerd. Het hoefde geen blijvend kunstwerk te zijn, maar kon ook iets vluchtigs of performatiefs zijn. We kwamen al snel uit op het idee van de kas. Zaaïen en laten groeien is een universeel thema, en samen ergens voor zorgen kan veel verschillende mensen samenbrengen.”

De Volkshortus wordt, naast een ontmoetingsplek, ook een portret van de wijk. Wat betekent dat precies?

Korsmit: “Alle planten die straks in de kas gaan groeien, zijn gekozen door buurtbewoners en hebben een persoonlijke betekenis voor de inwoners van Selwerd. Ze vertegenwoordigen de diversiteit en identiteit van de wijk. Maar hoe zich dat precies ontvouwt, ligt nog open. Wij dragen vooral de vorm aan, en faciliteren mogelijkheden.”

Janssen: “Als we opengaan starten we met een bijna lege kas: er zijn heel veel potten en potgrond. Het is verleidelijk om naar het tuincentrum te gaan en alvast mooie planten aan te schaffen, zodat je meteen een prachtige kas vol hebt. Maar dat is eigenlijk precies wat we niet willen doen: de Volkshortus is

niet voor de wijk, maar van de wijk en moet ‘samen groeien’ in de tijd, net als een wijk zelf.”

Hoe betrekken jullie bewoners bij het project?

Janssen: “We zijn Selwerd ingegaan om te flyer. Mensen hebben ook een brief ontvangen om hun planten en hun ideeën te delen. Korsmit: Verder is er veel aanloop sinds we de kas aan het opbouwen zijn. We praten vooral met heel veel mensen die we tegenkomen, en zo groeit het ook. We willen dat het zo laagdrempelig mogelijk is.”

Zijn er al plannen voor de invulling van de kas vanuit Selwerd?

Korsmit: “Van alles - er is bijvoorbeeld veel interesse om paprika's en tomaten te verbouwen. Andere mensen willen antruwa of sopropo zaaïen, omdat deze duur zijn in de winkel - zo kunnen ze het zelf laten groeien. Weer anderen brengen planten van thuis mee.” Janssen: “Als mensen iets willen planten waarvan ze geen zaadjes hebben - iemand noemde een bepaalde roos uit Syrië - kunnen we ze daarbij helpen. Misschien dat we ze via de zaadbank van de Hortus Botanicus kunnen krijgen of we kunnen de portokosten dekken, als familieleden bijvoorbeeld zaadjes willen opsturen.”

Het project loopt tot eind oktober. Wat gaat er in die tijd verder gebeuren?

Korsmit: “Er gaan wekelijks activiteiten plaatsvinden, allemaal initiatieven vanuit de wijk. Zo komt er een workshop macrameeën en een kleiworkshop gegeven door buurtbewoners. Maar er kwam bijvoorbeeld ook een man langs die vertelde dat hij en zijn moeder een verzameling van zestig verschillende soorten begonia's hebben. Het idee is nu om die ook een keer tentoon te stellen in de kas. Dat wordt prachtig, denk ik.”

Janssen: “Er zijn al ontzettend veel ideeën, maar niet alles is al volgepland; we laten ruimte voor onverwachte ontwikkelingen.”

IN HET HART VAN DE WIJK

“Samen ergens voor zorgen kan veel verschillende mensen samenbrengen”

WERKEN IN DE KUNST

SHERLOCK TELGT

Terwijl we praten voor de *Volkshortus* in Selwerd, houdt Sherlock Telgt (1970) in de gaten wat er om ons heen gebeurt. “Er zijn net twee moeders met kinderen naar binnen gegaan. En die jongens die hiernaast aan het voetballen zijn, kijken nog vooral, maar die komen vanzelf een keer vragen: Wat is dit?” De betrokkenheid en aandacht voor zijn omgeving is kenmerkend voor Telgts rol in de Groninger cultuure sector, waar hij onder andere actief is als artiest en oprichter van broedplaatsen Backbone050 en Magma. Nu is hij ook aanspreekpunt bij *Volkshortus Selwerd*.

Wat is jouw rol hier bij de *Volkshortus*, en wat hoop je dat dit project bereikt?

“Ik ben gevraagd door Kunstpunt om hier als een soort spin in het web te fungeren. De kunstenaars, George Korsmit en Saskia Janssen, zijn er niet altijd dus ik ben een vast aanspreekpunt voor bezoekers en vrijwilligers. Ik ga elke dag even kijken, met mensen praten. Ik hoop dat jong en oud hier interesse krijgen om dingen te planten, en dat er daardoor ook ruimte ontstaat om verhalen uit te wisselen over elkaars achtergrond en herkomst.”

Je betrokkenheid bij de *Volkshortus* ligt in het verlengde van je eerdere projecten. Broedplaatsen Backbone050 en Magma bieden ruimte aan kunstenaars, makers, en kleine bedrijven, faciliteren samenwerkingen, en zoeken de verbinding met buurtbewoners en jongeren. Waarom richtte je deze plekken op?

“Tijdens de crisis in 2008 was er ontzettend veel leegstand in de stad. Tegelijkertijd hadden creatievelingen en organisaties die laagdrempelige activiteiten voor jongeren organiseerden ruimte nodig, terwijl ze weinig financiële middelen tot hun beschikking hadden. De oplossing leek mij logisch.”

Waarom zijn projecten zoals *Volkshortus Selwerd* of Backbone050 zo belangrijk voor Groningen?

“Ten eerste worden ze door burgers geïnitieerd en vormgegeven. Zij weten wat er nodig is in hun leefomgeving. Ten tweede zorgt het ervoor dat degenen die niet in staat zijn commerciële prijzen te betalen zich ook creatief en sportief kunnen ontwikkelen. Ten derde wordt een stad zoals Groningen interessanter hierdoor. Plekken waar ruimte goedkoop is en die samenwerkingen stimuleren op een laagdrempelige manier dragen ongelooflijk veel bij aan de wijken en de creatieve economie van de hele stad.”

Broedplaatsen staan overal onder druk. Hoe kan bijvoorbeeld de gemeente helpen om zulke initiatieven duurzaam te maken?

“Door gewoon te durven zeggen: we hebben vertrouwen in jullie en dit project. Als iemand bij ons met een idee komt, willen we meteen kunnen kijken hoe we dat mogelijk kunnen maken. Het moet zo laagdrempelig mogelijk, en dat vereist vertrouwen.”

Je bent zelf ook artiest. Hoe verhoudt je kunstenaarspraktijk zich tot het werk dat je doet bij de *Volkshortus* of Backbone050?

“Voor mij staat dat allemaal niet zo ver van elkaar. Ik ben begonnen als rapper, met de groep Zombi Squad heb ik opgetreden door heel Europa. Onze teksten waren ontzettend maatschappijkritisch, gingen bijvoorbeeld over de receptie van hiphop, milieuvervuiling en racisme. Ik heb altijd het gevoel gehad: ik wil dat het goed gaat met de maatschappij – dan gaat het ook goed met mij.”

ULTRA VAN SILVIA B. DOOR
TEXTIELKUNSTENAAR
DAGMAR STAP
borduurwerk op vilt,
20 x 18 cm (detail)

KUNSTENAAR
Dagmar Stap (1995)

TE ZIEN
Dit werk is te bekijken in de
Kunsttuin van Kunstpunt en
is ook te leen / te koop

3 VRAGEN AAN

THIJS LIJSTER

TEKST Ruby de Vos
FOTOGRAFIE Jedidja Smalbil

40 — 41

Thijs Lijster (1981) is cultuurfilosoof en docent kunst- en cultuurfilosofie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Zijn boek *Wat we gemeen hebben: Een filosofie van de meenten* (2022) stond op de shortlist van de Socratesbeker, en met anderen publiceerde hij *The Rise of the Common City*. Eén van de terugkerende thema's in die boeken en zijn onderzoek is de rol van de stad in het ontwikkelen van gemeenschapszin.

Wat heeft een stad nodig om te functioneren?

“Het hangt ervan af wat we verstaan onder functioneren. Met een eendimensionale, economische bril op, kan het lijken dat een stad goed functioneert wanneer zij een waardemachine voor vastgoedspeculatie is. Maar door de nadruk op economische waarde kan een stad ook homogeen en voorspelbaar worden. Want wat maakt een stad tot stad? Al het leven, alle activiteit, culturele diversiteit en creativiteit die bewoners erin stoppen,

en waar zij vervolgens weer hun energie en sociale verbanden uit kunnen putten. Er moeten dus gemeenschappelijke ruimten – ‘meenten’, zoals ik die noem in mijn boek – zijn voor ontmoetingen en inspiratie. Zo kan je cultuur en creativiteit op een duurzame manier organiseren in stedelijke context.”

Wat voor rol is er weggelegd voor kunst en kunstenaars binnen die stedelijke context zoals je die beschrijft?

“Kunstenaars spelen eigenlijk een dubbele rol. Ze zijn vaak (onbedoeld)

betrokken bij de homogenisering en gentrificatie van de stad. Kunstenaars fungeren als kwartiermakers, ze maken een wijk hip. Zodra dat gebeurd is, stijgen de prijzen echter en moeten ze weer vertrekken. Maar kunstenaars kunnen je ook op stedelijke ervaringen laten reflecteren. Kunst in de openbare ruimte kan je blik op de stad vervreemden en zo nieuwe perspectieven of verbindingen mogelijk maken.”

Van welke kunstenaars zou je graag werk in Groningen willen zien?

“Ik moet meteen denken aan Recetas

Urbanas, een Spaans collectief dat speelt met architecturale interventies en daarvoor samenwerkt met gemeenschappen. In een wijk in Sevilla wilden bewoners speelruimte voor kinderen. Onmogelijk volgens de gemeente. Ondertussen stonden er maandenlang containers vol bouwafval in de straten. Recetas Urbanas heeft toen vergunningen aangevraagd voor een aantal containers, waar ze een speeltuin op gebouwd hebben. Door de mazen in de stedelijke wetgeving te vinden, proberen zij dingen te faciliteren die gemeenschappen meer leefbaar maken.”

“Er moeten gemeenschappelijke ruimten zijn voor ontmoetingen en inspiratie.”

KUNSTWERK

**IN BETWEEN
REFLECTIONS I**
(2022), acryl op linnen,
120 x 200 cm

KUNSTENAAR
Jildau Nijboer

TE ZIEN
Te bezichtigen, te leen / te koop in de
Ateliercollectie van Kunstpunt

© @JILDAUNIJBOER

© @KUNSTPUNTEGRONINGEN

S

**SLA LOKAAL JE SLAG
MET DEZE DESIGN-
EN KUNSTOBJECTEN
ONDER DE € 100,
TE KOOP IN STAD, VAN
VEELAL GRONINGER
ONTWERPTALENTEN. OF
GA ZELF AAN DE SLAG!**

H

O

P

P

E

N

42 — 43

1.

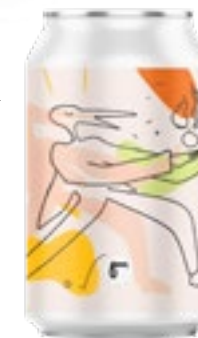
7.

3.

2.

6.

4.

1. CITYCUPS van ontwerpstudio UNIT 30, handgemaakte kopjes geïnspireerd op drie beroemde Groningse gebouwen: Martinitoren, Groninger Museum en Korenbeurs, € 32,95 p.s., op dinsdag van 9-15 uur te koop bij UNIT 30 (Paradijsvogelstraat 10) // **2. FLOEM** uit Appingedam 'huurbrouwt' bij Baxbier in Stad. De etiketten laten ze ontwerpen door (Groninger) kunstenaars. Bijv. *Ferme Knaap* (wheat ale) door Inge Bril, € 3,25, te koop bij Just in Beer (Folkingestraat 18) // **3. Bruikbare kunst: KURKENTREKKER** Anna G. ontworpen door Alessandro Mendini voor Alessi, € 75, te koop in de museumwinkel van het Groninger Museum // **4. Dankzij crowdfunding via Voordekunst is er nu HET GROTE GRONINGER POEZENBOEK – een kleine geschiedenis van Groningen in 101 kattenverhalen.** Prachtig vormgegeven en geïllustreerd door Vera Post, met foto's van Peter de Kan, € 25, te koop bij Walter's Bookshop (Oude Kijk in 't Jatstraat 10) // **5. Kleurrijk en oersterk: de KUNSTSTOF DIEREN VAN OTTMAR HÖRL**, € 70, te koop bij galerie Ann's Art (Laan Corpus den Hoorn 100) // **6. (Bijna) te mooi om uit te drinken: de handgemaakte CLUB TROPICANA-GLAZEN** van Nienke Sikkema, € 95, te koop bij DAD Design Stories (Oude Kijk in 't Jatstraat 60) // **7. Geen alledaagse kaarsenhouders: DE KRAANKAARSEN** van (performance)kunstenaar en vormgever Tomm Velthuis. Verkrijgbaar in verschillende versies, prijzen tussen € 27,50 en € 85, te koop via performgever.nl // **8. MEMORYSPEL** *Good Old Memories* zit bomvol Groningse kunst- en cultuuriconen, vastgelegd door @minimalismo50, herken jij ze allemaal? € 4,99, te koop bij de Groningen Store in Forum Groningen // **9. GEEF KUNST CADEAU!** Met een cadeaubon van de Kunstuitleen, verkrijgbaar in € 25 / € 50 / € 100, te koop bij Kunstpunt Groningen (Trompsingel 27a) of via kunstpuntgroningen.nl/shop // **10. Altijd al willen LINOLEUMSNIJDEN?** Met deze 30-delige set van Zieler ben je startklaar, € 47,22, te koop bij Van Beek Art Supplies (Stoeldraaierstraat 35)

SAMENSTELLING: Peter Dicke

9.

10.

5.

10X MUURKUNST IN GRONINGEN

TEKST Ansjelly van Veen en Peter Dicke

FOTOGRAFIE Jenne Hoekstra en Dettie Veltman

In juni is het de Maand van de Kunst op Straat, die dit jaar in het teken staat van kunst op muren. Onderdeel van deze maand is de Kunst op Straatprijs. Tien kunstwerken in verschillende wijken in de stad zijn genomineerd, van street art tot sculpturen en van reliëfs tot community art. We praten je bij over de achtergrond van deze tien muurkunstwerken in Groningen.

MUURSCHILDERING MOEDER EN KIND

2022

Michel Velt

De kleurrijke schildering van de Groninger *street art* kunstenaar Michel Velt in Beijum is niet te missen: hij beslaat maar liefst 150 vierkante meter muur. Tegen een achtergrond van geometrische patronen in oranje en groen, staat een jong kindje in een gele jas met bijpassende regenlaarsjes. Ze houdt haar stepje stevig vast, terwijl haar moeder lachend haar handen uitsteekt. Velt haalde zijn inspiratie uit een gesprek met een moeder en dochter die vroeger in Beijum hebben gewoond.

MOZAÏEKPROJECT FIETSVIADUCT

2011

Jacqueline Smid

Vlakbij het Noorderplantsoen vind je een fraai stukje community art, kunst voor én door bewoners. De wanden van de fietstunnel in de Moesstraat zijn versierd met een kleurrijk mozaïek. Ongeveer 120 buurtbewoners waren betrokken bij het project. Op een voorgetekend ontwerp van kunstenaars uit de wijk werden de tegelstukjes zorgvuldig geplakt. Eigenlijk vergelijkbaar met de werkwijze van een kleurplaat. Het project werd begeleid door kunstenaar en buurtbewoner Jacqueline Smid.

MUURSCHILDERING ALETTA JACOBS

2022

VAAF

Aan het Academieplein is een enorme muurschildering aangebracht van Aletta Jacobs: de eerste vrouwelijke student en arts van Nederland. De mural toont onder meer de emancipatiestrijd die ze voerde toen ze in 1871 startte aan de RUG. In het Studenten Weekblad stelde iemand toen dat “alleen lelijke vrouwen gaan studeren”. Een jonge Jacobs gehuld

in een T-shirt met de tekst ‘studying is for ugly girls’ is daar een ludieke verwijzing naar. Daarnaast staat ze afgebeeld op latere leeftijd, als dokter, omringd door mannen die we allang zijn vergeten.

STREET ART PAPENGANG

2022

Roland Carter, Klaas Lageweg, Klaas Boter, Iris Kruizinga, Loes Faber, Hans Vos, VAAF, ToupToup en Matthieu Keuter van Lewenborg

Van smoezelig steegje tot aantrekkelijke achterafstraat. Met graffiti, muurschilderingen en lichtkunst is de Papengang getransformeerd tot een kleurrijke poort naar het Groninger nachtleven. Je ziet kunst van maar liefst negen Groninger kunstenaars. Centraal in de werken staat het thema ‘tegenstelling’. Loop je in het donker door de Papengang, kijk dan ook even naar boven, daar is een lichtkunstwerk geplaatst dat het totale plaatje helemaal afmaakt.

WINDSCHERMEN

1997

Martin Borchert

Twee windschermen sieren de kopse gevels van het Gomarus College in De Wijert. Het kunstwerk verbindt de twee gebouwen van de school en staat symbool voor kennisoverdracht. Volgens kunstenaar Martin Borchert is dat een proces dat niet statisch is, maar zich juist kenmerkt door beweging en wisselwerking. Een belangrijke rol in het werk is dan ook weggelegd voor het element wind. Het zet de panelen in beweging en zorgt voor een steeds veranderend totaalbeeld.

ZONDER TITEL (3 ABSTRACTE SCULPTUREN)

1969

George van der Wagt

De gevel van het Vensterhuis in Lewenborg wordt gekenmerkt door een groot muurkunstwerk. Het bestaat uit een betonnen wand met drie abstracte sculpturen. In het geheel wisselen verschillende vormen, holtes en uitstulpingen elkaar speels af. Het kunstwerk maakte ooit onderdeel uit van de Technische School in Paddepoel. Toen dat gesloopt dreigde te worden werd het kunstwerk cadeau gedaan aan de stad. Met toestemming van de kunstenaar werd het in 2008 onderdeel van het Vensterhuis.

RELIËF VAN VROUW MET BLOEMENMAND

1958

Anno Smith

Op de hoek Westindischekade/Bonairestraat is een vrouw te zien van geglaazuurd terracotta met een kunstwerk van bloemen boven haar hoofd. Het is gemaakt door keramist Anno Smith (1915-1990), ter gelegenheid van het vijftigjarige bestaan van Woningbouwvereniging Volkshuisvesting. Smith verrijkte Groningen in de naoorlogse periode met vele honderden portiekdecoraties en geveltableaus. Het was een manier om de eenvormigheid van de wederopbouwarchitectuur te doorbreken. Het leverde hem een passende bijnaam op: ‘de grote versierder’.

BAKSTEENRELIËF BAM

1968

Jan van der Zee

Het monumentale baksteenreliëf op de westgevel van sporthal De Bam past met z'n vrije spel van vormen en kleuren goed bij de functie en naam van het gebouw: *bam* is in het Drents de naam voor een plaats waar je vrij bent in het spel. Kunstenaar Jan van der Zee (1898-1988) pakte uit met de mogelijkheden die baksteen biedt. De stenen zijn rood, zwart en paars van kleur en variëren in materiaalsoort, structuur en dikte.

MUURDECORATIES KETELHUIZEN SELWERD

1963

Siep van den Berg

Kenmerkend voor de wijk Selwerd zijn de geometrische patronen van de Groninger kunstenaar Siep van den Berg. Steeds weer varieerde de kunstenaar met horizontaal en verticaal, met lijnen en blokken – en alleen de kleuren rood, geel, blauw, zwart en wit. Tegelijkertijd bracht hij dynamiek en ritmiek in het werk aan door het vormen- en kleurenpatroon. De kleurige geglaazuurde bakstenen werden rond 1963 aangebracht op de muren van voormalige ketelhuisen in de wijk.

PORTAAL

1997

Gert Sennema

In een muur met een dichtgemetseld raam op het hoekpand van de Folkingestraat zit een deur met daarvoor een hardstenen opstapje. Op zich niets bijzonders. Maar wie goed kijkt ziet dat de deur een deurklink mist, een mogelijkheid om geopend te worden. Achter deze gesloten deur en het dichtgemetselde raam ligt de joodse geschiedenis van de Folkingestraat verborgen. Een geschiedenis die nog maar door weinigen naverdeld kan worden, omdat de meeste mensen die er eens leefden tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn weggevoerd.

BRENG JE STEM UIT
Welk werk verdient dit jaar de Kunst op Straatprijs? Stem van 1 t/m 18 juni op je favoriete kunstwerk via kunstpuntgroningen.nl/stem.

WERKEN IN DE KUNST

BERTRAND DE JONG

TEKST
Franciska de Beer

FOTOGRAFIE
Lisa Jasperina Bommerson

HOOFD KUNSTZAKEN VAN HET UMCG

“Zonder kunst is een ziekenhuis niet compleet.”
Dat zegt Bertrand de Jong, hoofd kunstzaken van het Universitair Medisch Centrum in Groningen (UMCG).

Afgezonderd staan ze daar, vlakbij de spoedeisende hulp. Terwijl het kind zeepbellen blaast, landt er één prompt tussen de hoofden van zijn ouders. De drie gekleurde, houten beelden uit 2013 van kunstenaar Paul de Reus, heeft voorbijgangers tuk. “Veel mensen stoppen hier en kijken met zo’n blik van: wat is dit nou weer!?” Niet voor niets is *Gezin met zeepbel* een van zijn favoriete kunstwerken, onthult Bertrand de Jong. “Het puzzelt, verbaast en brengt je aan het lachen. Het doet precies wat je wil dat het doet.”

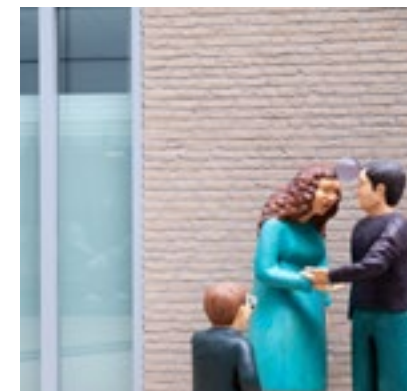
GOEDE ZIEKENHUISKUNST

Sinds 2018 cureert hij de kunstcollectie van het UMCG. Ook regelt hij wisselende tentoonstellingen met onder meer Academie Minerva en het Groninger Museum.

Een eervolle taak, vindt de in 1960 geboren Friese Groninger. “Kunst kan patiënten uit hun sores trekken. Al is het maar voor een paar minuten, het helpt ze van hun spanning af.”

Maar pas op, het omgekeerde is even goed waar. Een schilderij of sculptuur op de verkeerde plek kan juist zorgen voor irritatie of zelfs verdriet. Neem de afdeling gynaecologie.

“Veel zwangerschappen gaan goed. Maar er gaat ook wel eens iets mis. Dan wil je mogelijk niet dat er een foto aan de muur hangt van een blij gezinnetje. Dat kan heel vervelend zijn.”

VERTROUWEN

In tegenstelling tot wat je zou verwachten, speelt vandalisme of onbedoelde schade in zijn beroep amper een rol. Tenminste, als het werk hoog genoeg hangt en kleine kinderen er niet bij kunnen. Als voorbeeld geeft De Jong de enorme Armando tegenover de kantine, een peperduur schilderij. “Ons testschilderij”, noemt hij het. Dagelijks lopen er duizenden mensen langs, soms op slechts een paar centimeter afstand. “Maar nog nooit is er een krasje of deukje in gekomen. Dat wekt vertrouwen.”

Elders in Europa is kunst in ziekenhuizen in deze mate overigens zeldzaam. “In Duitsland kennen ze het niet. Bij ons is het onderdeel van de cultuur dat je schilderijen aan de muur hebt.”

MAATSCHAPPELIJKE PREUTSHEID

Of ziekenhuiskunst gepast is, hangt naast de plaats ook af van tijd. Oftewel: niet alles wat we vroeger mooi vonden, waarderen we nog steeds. En dan gaat het vooral over naakt.

“Mensen nemen daar steeds meer aanstoot aan”, verzucht De Jong. Voor hem vertaalt deze maatschappelijke preutsheid zich naar boze mails: kunnen die blote borsten niet van de muur?

Vaak gebeurt dat dan maar, omwille van de patiënt, al is het soms met tegenzin. “Ik ben er niet zo voor dat we hier te veel aan toegeven. Als we hierin meegaan, verdwijnen al deze werken straks voor altijd in het depot.”

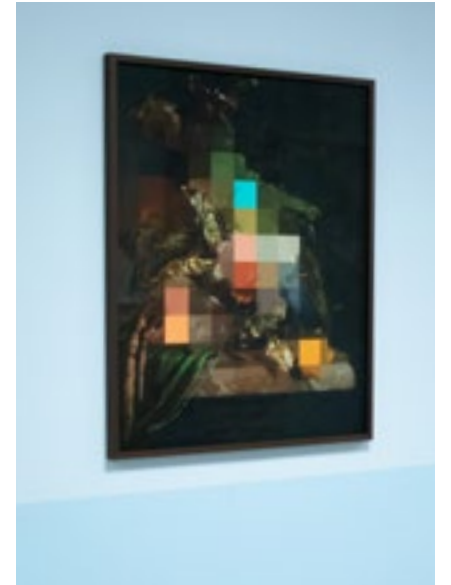
En dus blijft de afgestudeerd jazzpianist aan het conservatorium waar het kan tegengas geven. “We hebben nu het beeld van Bert Kiewiet in de tuin van het personeelsrestaurant gezet.”

Ruiter te paard is de titel en zowel het paard als de ruiter zijn poedelnaakt. Lachend: “Als het straks mooi weer wordt, en iedereen weer buiten zit, gaan we zien hoeveel klachten er komen.”

ONDERZOEK

Een beetje experimenteren, het is De Jong ten voeten uit. Het liefst promoveert hij ooit nog eens op onderzoek naar de invloed van kunst op medewerkers en patiënten.

Dan zou zwart op wit staan waar hij het voor doet. “Mocht iemand daarna nog vragen waarom er ziekenhuiskunst naar schilderijen gaat, dan kun je zeggen: dáárom.”

“Kunst kan patiënten uit hun sores trekken. Al is het maar voor een paar minuten, het helpt ze van hun spanning af.”

Kunst is van onschatbare waarde, daar is hij van overtuigd. “Het is niet alleen mooi of even leuk ter afleiding. Ik denk dat kunst bijdraagt aan het begrip voor de medemens.”

En ja: “Ook als je denkt: ‘Wat heeft deze kunstenaar nou in godsnaam bedoeld met dit verschrikkelijk lelijke ding?’ Zelfs dat is verbinding.”

HOE ZIT DAT?

In deze rubriek beantwoorden kunstexperts ingezonden vragen

TEKST Géanne Beimers

VRAAG

HOE WORDT DE PRIJS VAN EEN KUNSTWERK BEPAALD?

TSJALLING VENEMA
is galeriehouder van
galerie with tsjalling:

ANTWOORD

“De prijs wordt bepaald door meerdere factoren in combinatie met het formaat, maar het is wel een beetje nattevingerwerk. Een belangrijke factor is hoelang de kunstenaar werkzaam is. Iemand die net van de kunstacademie komt krijgt een lagere factor dan iemand die al twintig jaar werkzaam is. Ook het type kunstwerk heeft invloed; een tekening krijgt een lagere factor dan een doek. En olie-verf is kostbaarder dan acrylverf. De waardering van een beeldhouwwerk is veel lastiger, meestal vormen de materiaalkosten een kwart van de prijs. De totale factor wordt vervolgens vermenigvuldigd met de som van de breedte en hoogte van een kunstwerk. Bijvoorbeeld een kunstwerk van 50 bij 50 centimeter met de factor 12 wordt 1.200 euro.”

VRAAG

HOE BEPAAL JE OP WELKE HOOGTE EEN KUNSTWERK MOET HANGEN?

JEANINE DE BOER
is projectleider van de
Kunstuitleen van Kunstpunt

ANTWOORD

“Voor het ophangen van kunst houden wij meestal een middenlijn aan van ongeveer 1,55 meter. Dat is een prettige kijkhoogte. Vaak hebben mensen de neiging kunst te hoog op te hangen. Bij het ophangen van twee werken van verschillend formaat heb je een keuze, bijvoorbeeld een gelijke boven- of onderlijn. Of je kunt het kleinere werk ophangen in het hart van het grotere werk. Uiteraard kun je ook spelen met de hoogte. Een schilderij van een zwemmend eendje heb ik weleens expres laag opgehangen. Zo kun je experimenteren. Kortom, inrichten en ophangen van kunstwerken is een vak apart.”

VRAAG

HOE WERKT EEN KUNSTVEILING?

RICHARD TER BORG is eigenaar van
kunsthandel & galerie Richard ter Borg

ANTWOORD

“In de maanden voor een kunstveiling worden alle kunstwerken verzameld. De kunst wordt gefotografeerd, krijgt een eigen kavelnummer en de hoogte van het startbod wordt bepaald. Kort voor de veiling worden alle stukken op internationale veilingwebsites geplaatst. Na al deze voorbereidingen komen alle geïnteresseerden naar de veilingdag, wat leuk is omdat er een verscheidenheid aan werken te zien is. De kunst komt dan één voor één langs terwijl bezoekers kunnen bieden door hun nummer in de lucht te houden. Als een werk is verkocht sla ik met mijn hamer en kunnen de kopers het kunstwerk de volgende dag ophalen. Bovenop de hamerprijs moet de koper nog 25 procent commissiekosten betalen.”

Heb jij ook een kunstgerelateerde vraag? Stuur een mail o.v.v. 'Kunstvraag' naar info@kunstpuntgroningen.nl en misschien zie je het antwoord terug in de volgende editie.

KUNSTWERK

48 — 49

ZONDER TITEL

2022, wax, 23 x 19 x 19 cm

KUNSTENAAR

Miriam Knibbeler (1981)

TE ZIEN

Miriam Knibbeler is kunstenaar en docent Boetseren bij VRIJDAG. Inschrijving voor het nieuwe seizoen creatieve cursussen, waaronder Beeldende Kunst, opent 8 juni. De cursusreeksen beginnen in september. Het werk van Knibbeler is nog t/m 11 juni te zien in de groepsexpositie *Als de Dood* in Museum Belvédère (Heerenveen).

@MIRIAMKNIBBELER

@BIJVRIJDAG

KUNSTWERK

WHITE MIRROR
olieverf op paneel,
30 x 30 cm (detail)

KUNSTENAAR
Marein Konijn

TE ZIEN

18 juni t/m 30 juli te zien in de expositie
Zomergasten in de Stadsgalerie

 @MAREINKONIJN

 @DESTADSGALERIE

KUNST OP STRAAT

GROTE KIJKER

foto: Jenne Hoekstra

De lens van de verrekijker is gericht op de stad Groningen; het symboliseert het voormalige bestuurlijk samenwerkingsverband tussen de gemeenten Ten Boer en Groningen. *Grote Kijker* won in 2022 de Kunst op Straatprijs.

KUNSTENAAR
Herbert Koekoek (1947)

LOCATIE
de 'Spottershill',
landschapspark
Ten Boer

Het beeld is onderdeel van een fietsroute
langs kunst in Ten Boer en omgeving. Scan
de QR-code voor meer informatie.

DR.
ALETTA
JACOBS

*"ALLE DAMES
DIE VOOR EMANCIPATIE IJVEREN
KUNNEN NIET
OP VITERLIJK SCHOON BOOGEN
EN DIE ZICH TEGEN VERKLAAYEN
KUNNEN WEL OP
VITERLIJK SCHOON BOOGEN"

MUURSCHILDING
ALETTA JACOBS
door VAAF
LOCATIE

Broerplein